

SPECIFIC FEATURES OF DEVELOPING STUDENTS' COMMUNICATIVE COMPETENCE

Ibragimova Nargiza Pulatovna

English Language Teacher at School No. 25 under the Department of
Preschool and General Secondary Education of Nukus City

ORCID:0009-0005-1490-9930

ibr198407@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.22247420>

ARTICLE INFO

Received: 23rd August 2026

Accepted: 29th August 2026

Online: 30th August 2026

KEYWORDS

Communicative competence, sociolinguistic competence, discourse competence, strategic competence, CEFR, role-play technology, learner personality, communication skills.

ABSTRACT

This article analyzes the theoretical and practical specificities of developing students' communicative competence based on scientific research conducted at the international, Commonwealth of Independent States (CIS), Republic of Uzbekistan, and Republic of Karakalpakstan levels. The article examines classical theoretical models of communicative competence, their empirical and statistical validation, as well as the distinctive features of regional research in this field.

O'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOSLIGI

Ibragimova Nargiza Pulatovna

Nukus shahri maktabgacha va maktab ta'lim bolimiga qarashli

25- sonli maktabning inglis tili fani o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.22247420>

ARTICLE INFO

Received: 23rd August 2026

Accepted: 29th August 2026

Online: 30th August 2026

KEYWORDS

Kommunikativ kompetensiya, sotsiolingvistik kompetensiya, diskurs kompetensiyasi, strategik kompetensiya, CEFR, rolli o'yin texnologiyasi, o'quvchi shaxsi, muloqot ko'nikmalari.

ABSTRACT

Ushbu maqolada o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy va amaliy o'ziga xosliklari xorij, Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH), O'zbekiston Respublikasi va Qoraqalpog'iston Respublikasi miqyosida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar asosida tahlil qilinadi. Maqolada kommunikativ kompetensiyaning klassik nazariy modellari, ularning empirik-statistik tekshiruvlari hamda mintaqaviy tadqiqotlarning o'ziga xos jihatlari yoritilgan.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchi shaxsining kommunikativ

kompetensiyasini rivojlantirish nafaqat til ta'limining, balki umuman pedagogik jarayonning markaziy vazifalaridan biri

hisoblanadi. Kommunikativ kompetensiya tushunchasi dastlab amerikalik tilshunos-antropolog Dell Hymes tomonidan 1972-yilda Noam Chomskiyning "lingvistik kompetensiya" tushunchasiga qarshi javob sifatida ilgari surilgan bo'lib, u tilni nafaqat grammatik jihatdan to'g'ri, balki ijtimoiy kontekstga mos qo'llay olish qobiliyatini ham qamrab oladi.¹

Mazkur maqolaning maqsadi — o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishning o'ziga xos jihatlarini xorijiy, MDH, o'zbek va qoraqalpoq ilmiy-pedagogik tadqiqotlari misolida qiyosiy tahlil qilish, ularning nazariy asoslarini aniqlash va amaliy natijalarni statistik ma'lumotlar bilan asoslashdan iborat. Tadqiqot vazifalari: kommunikativ kompetensiyaning asosiy nazariy modellarini tizimlashtirish; xorijda o'tkazilgan empirik-statistik tadqiqotlarni tahlil qilish; MDH davlatlaridagi, xususan Rossiyadagi ilmiy

yondashuvlarni ko'rib chiqish; O'zbekiston va Qoraqalpog'istondagi tadqiqotlarning o'ziga xosligini aniqlash.

Hymesning fikricha, nutq faoliyatida grammatik qoidalarsiz til birliklarini qo'llash mumkin emas, biroq ulardan foydalanish qoidalarisiz grammatik qoidalarining o'zi behuda bo'lib qoladi. Ushbu g'oya keyinchalik Canale va Swain (1980) tomonidan rivojlantirilib, kommunikativ kompetensiya tarkibiga grammatik, sotsiolingvistik, diskurs va strategik kompetensiyalar kiritildi. Canale (1983) keyinchalik ushbu modelni yanada takomillashtirdi². Bachman (1990) esa "kommunikativ til qobiliyati" (communicative language ability) tushunchasini taklif qilib, uni tashkiliy va pragmatik kompetensiyalarga ajratdi. Celce-Murcia va hammualliflar (2007) modeli interaksional va sotsiomadaniy kompetensiyalarni qo'shish orqali nazariyani yanada kengaytirdi.

Model / muallif	Yil	Kommunikativ kompetensiya tarkibiy qismlari
D. Hymes	1972	Grammatik bilim + ijtimoiy-madaniy foydalanish qoidalari (tilni kontekstga mos qo'llash qobiliyati)
M. Canale, M. Swain	1980 / 1983	Grammatik, sotsiolingvistik, diskurs va strategik kompetensiya
L. Bachman	1990	Tashkiliy kompetensiya (grammatik+matniy) va pragmatik kompetensiya (illokutiv+sotsiolingvistik)

¹. Hymes, D. (1972). On Communicative Competence. In J.B. Pride & J. Holmes (Eds.), Sociolinguistics. Harmondsworth: Penguin.

². Canale, M., Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second

language teaching and testing. Applied Linguistics, 1(1). <https://www.researchgate.net/publication/31260438>

Celce-Murcia va boshq.	2007	Interaksional va sotsiomadaniy kompetensiyalarni qo'shgan kengaytirilgan model
CEFR (Yevropa kengashi)	2001-2020	Lingvistik, sotsiolingvistik va pragmatik kompetensiyalar; A1-C2 darajalar tizimi

Manba: yuqorida keltirilgan xorijiy manbalar asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Ushbu nazariy modellarning barchasi umumiy bir g'oyaga asoslanadi: til o'rganishning yakuniy maqsadi grammatik jihatdan mukammal, ammo kontekstdan uzilgan nutq emas, balki turli ijtimoiy vaziyatlarda samarali muloqot qila olish qobiliyatini shakllantirishdir. Aynan shu nazariy asos zamonaviy Umumevropa Til Kompetensiyalari (CEFR) tizimining ham poydevorini tashkil etadi.

So'nggi yillarda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish samaradorligini o'lchashga qaratilgan bir qancha empirik tadqiqotlar o'tkazilgan bo'lib, ular aniq statistik ko'rsatkichlar bilan tasdiqlangan.³ Efiopiyaning Bahir Dar universitetida o'tkazilgan tadqiqotda pragmatik ong'dorlik ta'limi (Pragmatics

Awareness Instruction) metodikasi qo'llanilgan eksperimental guruh an'anaviy kommunikativ yondashuv asosida o'qitilgan nazorat guruhiga nisbatan sezilarli yuqori natija ko'rsatgan.⁴

Ispaniyaning Salamanka shahrida 55 nafar o'rta maktab o'quvchisi ishtirokida olib borilgan tadqiqotda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan ICCC (Improvement of Coexistence and Communicative Competence) dasturi qo'llanilgan bo'lib, natijada juda kuchli ta'sir kuchi qayd etilgan hamda o'quvchilar orasidagi ziddiyat darajasi sezilarli darajada kamaygan.⁵ Tibbiyot talabalari o'rtasida o'tkazilgan boshqa bir tadqiqotda muloqot ko'nikmalari treningidan so'ng barcha yo'nalishlar bo'yicha statistik ahamiyatli yaxshilanish qayd etilgan.⁶

Tadqiqot / mamlakat	Metodologiya va tanlanma	Asosiy statistik natija
---------------------	--------------------------	-------------------------

³. A State of the Art of Communicative Competence Theory. Academia.edu. <https://www.academia.edu/63083610/>

⁴. Effects of pragmatics awareness instruction (PAI) in enhancing EFL learners' communicative competence (2025). Cogent Education / Taylor & Francis. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2025.2528305>

⁵. Methodological Analysis of the Effect of an Anti-Bullying Programme in Secondary

Education through Communicative Competence (2020). Int. J. Environ. Res. Public Health, PMC. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7246823/>

⁶. An Interventional Study to Evaluate the Effect of Communication Skill Training... Undergraduate Medical Students (2025). PMC. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC12665445/>

Pragmatik ong'dorlik ta'limi (PAI), Efiopiya (2025)	Bahir Dar universiteti, 2 guruh (nazorat va eksperimental), t-test tahlili	Eksperimental guruhda statistik ahamiyatli farq ($p < 0,001$)
ICCC dasturi (bezorilikka qarshi), Ispaniya (2020)	55 o'quvchi, Salamanka shahri, pre-test/post-test nazorat guruhi bilan	Eta kvadrat ta'sir kuchi $\eta^2 = 0,896$ (juda kuchli); Mann-Whitney testi $p < 0,05$
Muloqot ko'nikmalari treningi, tibbiyot talabalari (2025)	79 nafar 2-kurs talabasi, Wilcoxon va t-test tahlili	O'rtacha ko'rsatkich 3,04 dan 7,36 gacha oshdi ($p < 0,0001$); Cohen's $d = 1,04-1,54$
Suhbat ko'nikmalari va kommunikativ kompetensiya, Ruminiya (2026)	Universitet talabalari, katta tanlanma, korrelyatsion-klasterni tahlil	Talabalarning taxminan 1/3 qismida past kommunikativ profil aniqlandi
Jamoaviy o'qitish (TBL) meta-tahlili, Koreya (2024)	12 ta tadqiqot, tizimli sharh va meta-tahlil (PRISMA)	Kommunikativ qobiliyatga ijobiy ta'sir; standartlashtirilgan farq (Hedges' g) aniqlangan

Manba: yuqorida keltirilgan xorijiy empirik tadqiqotlar asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Ruminiyada universitet talabalari o'rtasida o'tkazilgan yirik miqyosli tadqiqot muhim amaliy xulosaga keldi: talabalarning taxminan uchdan bir qismi akademik ko'rsatkichlari o'xshash bo'lishiga qaramay, past kommunikativ profilga ega bo'lib chiqdi, bu esa kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bo'yicha maxsus, erta bosqichdagi tuzatuvchi ishlar zarurligini ko'rsatadi.⁷ Koreyada o'tkazilgan tizimli sharh va meta-tahlil esa jamoaviy o'qitish

usulining talabalar kommunikativ qobiliyatiga ijobiy ta'sirini tasdiqladi⁸.

Rossiya pedagogika fanida kommunikativ kompetensiya tushunchasi kengaytirilgan tarzda talqin qilinadi. CyberLeninka ilmiy elektron kutubxonasida joylashtirilgan tadqiqotlardan birida ta'kidlanishicha, kommunikativ kompetensiyaning an'anaviy tarkibiy qismlari (grammatik, sotsiolingvistik va boshqalar) o'quvchining chet tilida muloqotga to'liq tayyorligini belgilay olmaydi — bunga qo'shimcha ravishda intellektual va

⁷ . Conversation skills as a predictor of communication competence among university students (2026). FrontiersEducation. <https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2026.1907321/full>

⁸ . Conversation skills as a predictor of communication competence among university students (2026). FrontiersEducation. <https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2026.1907321/full>

shaxsiy tayyorlik hamda kommunikativ moyillik ham hisobga olinishi lozim.⁹

Boshqa bir tadqiqotda kommunikativ kompetensiya tushunchasining o'ziga xosligi mahalliy va xorijiy tadqiqotlarni qiyosiy tahlil qilish asosida ko'rib chiqilgan bo'lib, unda boshlang'ich sinf o'quvchilarida ushbu kompetensiyani shakllantirishning yosh xususiyatlari alohida ta'kidlangan. Federal davlat ta'lim standarti (FGOS) talablari sharoitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish shartlari bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotda esa faoliyat yondashuvidan foydalanish samaradorligi asoslab berilgan.¹⁰ Bundan tashqari, madaniyatlararo muloqot nuqtai nazaridan kommunikativ kompetensiyani egallash muammosi bo'lajak o'qituvchi-talabalar misolida alohida o'rganilgan.¹¹

O'zbekistonda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish masalasi davlat ta'lim siyosati darajasida ham, ilmiy-metodik darajada ham faol

o'rganilmoqda. O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti tomonidan tashkil etilgan xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallarida N.T. Ubayevaning (2025) tadqiqoti talabalarda kommunikativ qobiliyatlarni shakllantirish usullariga bag'ishlangan bo'lib, unda kreativ yondashuv asosidagi texnologiyalar tahlil qilingan.¹²

Qo'qon davlat pedagogika instituti ilmiy jurnalida chop etilgan tadqiqotda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda innovatsion pedagogik yondashuv sifatida animatsion videolarni dublyaj qilish metodikasi taklif etilgan bo'lib, bu o'quvchilarga o'z ona tili orqali o'zini erkin ifoda etish imkoniyatini beradi.¹³ Chirchiq davlat pedagogika universiteti huzurida himoya qilingan dissertatsiyada adabiyot darslarida o'quvchilarning adabiy-nutqiy va kommunikativ-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish texnologiyalarini takomillashtirish masalalari ilmiy asoslangan.¹⁴

⁹ . Коммуникативная компетенция как готовность учащихся к общению на иностранном языке. КиберЛенинка. <https://cyberleninka.ru/article/n/kommunikativnaya-kompetentsiya-kak-gotovnost-uchaschihsya-k-obscheniyu-na-inostrannom-yazyke>

Специфика понятия «коммуникативная компетенция» на основе анализа отечественных и зарубежных исследований. КиберЛенинка. <https://cyberleninka.ru/article/n/spetsifika-ponyatiya-kommunikativnaya-kompetentsiya-na-osnove-analiza-otechestvennyh-i-zarubezhnyh-issledovaniy>

¹⁰ . Развитие коммуникативной компетенции учащихся в условиях реализации ФГОС. КиберЛенинка. <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-kommunikativnoy-kompetentsii-uchaschihsya-v-usloviyah-realizatsii-fgos>

¹¹ . Овладение коммуникативной компетенцией через призму межкультурной коммуникации. КиберЛенинка. <https://cyberleninka.ru/article/n/ovladenie-kommunikativnoy-kompetentsiei-cherez-prizmu-mezhkulturnoy-kommunikatsii>

¹² . Ubayeva, N.T. (2025). Talabalarda kommunikativ qobiliyatlarni shakllantirish usullari. Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman "Ta'lim maydoni tendensiyalari", 1(1), 285-288. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15385230>

¹³ . Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda animatsiyalardan foydalanish (2025). Qo'qon DPI Ilmiy xabarlar jurnali. <https://ilmiyxabarlar.kspi.uz/index.php/journal/article/view/230>

¹⁴ . Chirchiq davlat pedagogika universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi kengash — adabiy-nutqiy kompetensiyalar bo'yicha

Shuningdek, pedagogik oliy ta'lim muassasalarida kasbiy imidjni shakllantirish jarayonida kommunikativ kompetensiyaning o'rni bo'yicha 2026-yilgi tadqiqotda "Yangi O'zbekiston — taraqqiyot strategiyasi" (2022-2026) doirasida ushbu masalaga yangicha yondashuvlar zarurligi ta'kidlangan¹⁵. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ona tili darslari orqali kommunikativ savodxonlikni rivojlantirish masalasi ham alohida ilmiy ishlarda yoritilgan.¹⁶

Qoraqalpog'iston Respublikasi miqyosida kommunikativ kompetensiyaning alohida turi — ijtimoiy-lingvistik kompetensiyani rivojlantirish bo'yicha maxsus ilmiy tadqiqot mavjud. Nukus davlat pedagogika institutida bajarilgan va Qoraqalpoq davlat universiteti ilmiy kengashida (DSc.03/30.04.2021.Fil.20.01) himoya qilingan N. Ibragimovanning (2024) PhD dissertatsiyasi Qoraqalpog'iston Respublikasi A2 darajadagi 7-9-sinf o'quvchilarining ijtimoiy-lingvistik kompetensiyasini roli o'yin texnologiyasi asosida shakllantirish metodikasini takomillashtirishga bag'ishlangan.¹⁷ Tadqiqot ilmiy rahbari — pedagogika fanlari doktori, professor

L.T. Ahmedova bo'lib, rasmiy opponentlar sifatida pedagogika fanlari doktorlari D.B. Seytkasimov va G.S. Sobirova qatnashgan, yetakchi tashkilot sifatida Samarqand davlat chet tillari universiteti belgilangan.

Ushbu tadqiqot Qoraqalpog'iston mintaqasidagi til ta'limi tadqiqotlarining o'ziga xos xususiyatini — mahalliy o'quvchilar kontingentining tilshunoslik xususiyatlarini (ko'p tillilik muhiti, qoraqalpoq, o'zbek va rus tillari bilan bevosita aloqadorlik) hisobga olgan holda maxsus yosh guruhiga (7-9-sinf, A2 darajasi) yo'naltirilganligini ko'rsatadi. Bundan tashqari, Qoraqalpoq davlat universiteti huzuridagi ilmiy kengashda kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismi sifatida stilistik kompetensiyani filolog talabalarda rivojlantirishga oid tadqiqotlar ham amalga oshirilgan. Shu bilan birga, mintaqada kommunikativ kompetensiyaning boshqa yosh guruhlari (masalan, boshlang'ich sinf yoki oliy ta'lim bosqichi) bo'yicha maxsus statistik-empirik tadqiqotlar hali yetarli emasligini alohida ta'kidlash lozim.¹⁸

Yuqorida ko'rib chiqilgan to'rt mintaqadagi tadqiqotlarning yo'nalishi,

dissertatsiya.

<https://api.unilibrary.uz/storage/PublisherResourceFile/299541/images/1683002608.pdf>

¹⁵. Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida kasbiy imidjni shakllantirish jarayonidagi kommunikativ kompetensiyalarning o'rni (2026). ResearchGate.

<https://www.researchgate.net/publication/402666882>

¹⁶. Kommunikativ kompetensiya - o'quvchining muloqot ko'nikmalari. Interscience.uz. <https://interscience.uz/index.php/home/article/download/2553/2246/7417>

¹⁷. Ibragimova, N. (2024). Qoraqalpog'iston Respublikasi A2 darajadagi o'quvchilarini ijtimoiy-lingvistik kompetensiyasini shakllantirish (PhD dissertatsiyasi avtoreferati). O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi. <https://oak.uz/pages/27909>

¹⁸. Qoraqalpoq davlat universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi kengash — stilistik kompetensiya bo'yicha dissertatsiya materiallari. <https://api.ziyouet.uz/uploads/books/7007/62d68ca1157b5>

metodologik yondashuvi va rivojlanish darajasi quyidagi jadvalda tizimlashtirilgan.

Mintaqa	Tadqiqotning asosiy yo'nalishi	Asosiy manba(lar)	Xususiyati
Xorij	Nazariy modellar (Hymes, Canale-Swain, Bachman), empirik-statistik eksperimentlar, meta-tahlillar	Canale & Swain (1980); ICCC dasturi, Ispaniya (2020); PAI, Efiopiya (2025); TBL meta-tahlili, Koreya (2024)	Yuqori darajada statistik asoslangan
MDH (Rossiya)	Tushunchaning tarkibiy qismlarini tizimlashtirish, intellektual va shaxsiy tayyorlik omillarini kiritish, FGOS talablari asosida tahlil	CyberLeninka nashrlari: kommunikativ kompetensiya tushunchasi tahlili, FGOS sharoitida rivojlantirish	Ko'proq nazariy-tavsifiy xarakterda
O'zbekiston	Kreativ yondashuvlar, animatsion dublyaj, kasbiy imidj va kommunikativ kompetensiya bog'liqligi, davlat konsepsiyalari	Ubayeva (2025); Qo'qon DPI jurnali (2025); Chirchiq DPU dissertatsiyasi; "Ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi"	Amaliy-metodik, institutsional yo'naltirilgan
Qoraqalpog'iston	A2 darajadagi 7-9-sinf o'quvchilarining ijtimoiy-lingvistik kompetensiyasini roli o'yin texnologiyasi asosida shakllantirish	Ibragimova N. (2024), Nukus davlat pedagogika instituti / Qoraqalpoq davlat universiteti ilmiy kengashi, DSc.03/30.04.2021.Fil.20.01	Mintaqaviy, aniq yosh guruhiga yo'naltirilgan

Manba: yuqorida keltirilgan ilmiy manbalar asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, xorijiy tadqiqotlar statistik-eksperimental

metodologiyaga (t-test, eta kvadrat, Cohen's d, meta-tahlil) tayanadi va aniq sonli natijalarni taqdim etadi. MDH davlatlaridagi tadqiqotlar ko'proq tushunchaviy-tavsifiy xarakterga ega

bo'lib, kommunikativ kompetensiya tarkibini kengaytirishga urg'u beradi. O'zbekistondagi tadqiqotlar amaliy-metodik yo'nalishda bo'lib, aniq texnologiyalar (animatsion dublyaj, rolli o'yinlar, ijodiy yondashuv) ishlab chiqishga qaratilgan. Qoraqalpog'istondagi tadqiqotlar esa mintaqaning tilshunoslik xususiyatlarini hisobga olgan holda, aniq yosh guruhi va til darajasiga (A2, 7-9-sinf) yo'naltirilgan tor ixtisoslashgan xarakterga ega.

Xulosa

O'tkazilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish nazariy jihatdan universal (barcha mintaqalarda Hymes va Canale-Swain modellariga asoslangan) bo'lsa-da, uning amaliy tatbiqi mintaqaviy xususiyatlarga qarab sezilarli farqlanadi. Xorijda ushbu jarayon aniq statistik metodlar (masalan, eta kvadrat = 0,896 kabi yuqori ta'sir kuchi ko'rsatkichlari) bilan tasdiqlangan bo'lib, bu mahalliy tadqiqotlar uchun metodologik namuna bo'lishi mumkin.

Real xulosa sifatida quyidagilarni ta'kidlash mumkin: birinchidan, O'zbekiston va Qoraqalpog'istondagi tadqiqotlar asosan sifat tavsifiga (metodika, texnologiya taklif etish) tayanadi, biroq ularda xorijdagidek aniq miqdoriy-statistik o'lchov vositalari (effekt kuchi, ishonch oralig'i) kamdan-kam qo'llaniladi; ikkinchidan, Qoraqalpog'iston misolida ko'rinib turibdiki, mintaqaviy tadqiqotlar tor ixtisoslashgan (bitta yosh guruhi, bitta til darajasi) bo'lib, kommunikativ kompetensiyaning barcha yosh bosqichlarini qamrab oluvchi kompleks tadqiqotlar hali yetishmaydi; uchinchidan, kelgusida O'zbekiston va uning mintaqalarida olib boriladigan tadqiqotlarda xorijiy tajribadagi eksperimental-statistik metodologiyani (nazorat va eksperimental guruhlar, pre-test/post-test dizayni, ta'sir kuchini hisoblash) kengroq joriy etish ilmiy natijalarning ishonchliligini va xalqaro miqyosda taqqoslanuvchanligini sezilarli darajada oshiradi.

References:

1. Hymes, D. (1972). On Communicative Competence. In J.B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics*. Harmondsworth: Penguin.
2. Canale, M., Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1). <https://www.researchgate.net/publication/31260438>
3. A State of the Art of Communicative Competence Theory. *Academia.edu*. <https://www.academia.edu/63083610/>
4. Revisiting Communicative Competence. ERIC. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1290295.pdf>
5. Effects of pragmatics awareness instruction (PAI) in enhancing EFL learners' communicative competence (2025). *Cogent Education* / Taylor & Francis. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/2331186X.2025.2528305>
6. Methodological Analysis of the Effect of an Anti-Bullying Programme in Secondary Education through Communicative Competence (2020). *Int. J. Environ. Res. Public Health*, PMC. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7246823/>

7. An Interventional Study to Evaluate the Effect of Communication Skill Training... Undergraduate Medical Students (2025). PMC. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC12665445/>
8. Conversation skills as a predictor of communication competence among university students (2026). FrontiersEducation. <https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2026.1907321/full>
9. Effect of Team-Based Learning Interventions on the Learning Competency of Korean Nursing Students: A Systematic Review and Meta-Analysis (2024). PMC. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC11939142/>
10. Коммуникативная компетенция как готовность учащихся к общению на иностранном языке. КиберЛенинка. <https://cyberleninka.ru/article/n/kommunikativnaya-kompetentsiya-kak-gotovnost-uchaschihsya-k-obscheniyu-na-inostrannom-yazyke>
11. Специфика понятия «коммуникативная компетенция» на основе анализа отечественных и зарубежных исследований. КиберЛенинка. <https://cyberleninka.ru/article/n/spetsifika-ponyatiya-kommunikativnaya-kompetentsiya-na-osnove-analiza-otechestvennyh-i-zarubezhnyh-issledovaniy>
12. Развитие коммуникативной компетенции учащихся в условиях реализации ФГОС. КиберЛенинка. <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-kommunikativnoy-kompetentsii-uchaschihsya-v-usloviyah-realizatsii-fgos>
13. Овладение коммуникативной компетенцией через призму межкультурной коммуникации. КиберЛенинка. <https://cyberleninka.ru/article/n/ovladenie-kommunikativnoy-kompetentsiey-cherez-prizmu-mezhkulturnoy-kommunikatsii>
14. Ubayeva, N.T. (2025). Talabalarda kommunikativ qobiliyatlarni shakllantirish usullari. Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman "Ta'lim maydoni tendensiyalari", 1(1), 285-288. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15385230>
15. Kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda animatsiyalardan foydalanish (2025). Qo'qon DPI Ilmiy xabarlar jurnali. <https://ilmiyxabarlar.kspi.uz/index.php/journal/article/view/230>
16. Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida kasbiy imidjni shakllantirish jarayonidagi kommunikativ kompetensiyalarning o'rni (2026). ResearchGate. <https://www.researchgate.net/publication/402666882>
17. Kommunikativ kompetensiya - o'quvchining muloqot ko'nikmalari. Interscience.uz. <https://interscience.uz/index.php/home/article/download/2553/2246/7417>
18. Ibragimova, N. (2024). Qoraqalpog'iston Respublikasi A2 darajadagi o'quvchilarini ijtimoiy-lingvistik kompetensiyasini shakllantirish (PhD dissertatsiyasi avtoreferati). O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi. <https://oak.uz/pages/27909>
19. Qoraqalpoq davlat universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi kengash — stilistik kompetensiya bo'yicha dissertatsiya materiallari. <https://api.ziyonet.uz/uploads/books/7007/62d68ca1157b5.pdf>

20. Chirchiq davlat pedagogika universiteti huzuridagi ilmiy darajalar beruvchi kengash
— adabiy-nutqiy kompetensiyalar bo'yicha dissertatsiya.
<https://api.unilibrary.uz/storage/PublisherResourceFile/299541/images/1683002608.pdf>